Gwerthusiad beirniadol a nodi'r camau addysgu a dysgu nesaf sy'n canolbwyntio ar astudiaeth achos dysgwr unigol neu grŵp o ddysgwyr, sy'n seiliedig ar ddigwyddiad beirniadol a arsylwyd.

Cyflwyniad

Bwriad y traethawd yma yw edrych ar y wahanol gamau addysgu a dysgu nesaf gan adlewyrchu nôl ar astudiaeth achos dysgwr. Fydd y traethawd yn edrych ar yr astudiaeth gritigol yn feirniadol gan gyfeirio nôl at ddamcaniaethwyr a theorïau gwahanol ai syniadau nhw ar addysgu a dysgu. Edrychi'r ar gwricwlwm Donaldson gan adlewyrchu nôl ar yr astudiaeth achos critigol gan wneud cysylltiadau rhwng y ddau. Mae'n bwysig adnabod fod gwahanol ffyrdd effeithiol o asesu disgyblion. Edrychi'r ar sut mae disgyblion yn dysgu yn ffordd fwyaf effeithiol gan adnabod fod pob unigolyn yn wahanol ac yn dysgu gan ddefnyddio amrywiaeth o strategaethau. Mae arsylwi disgyblion yn bwysig iawn o fewn ysgolion, arddangosa Hobart a Frankel (2009, tud.1)

> Observing children is different from being alert and noticing what is happening around you. Professional observations have a focus and are carried out in order to plan for and assess children in a purposeful manner.

Edrychi'r yr aseiniad yn fanwl ar astudiaeth gritigol gan arddangos y pwysigrwydd o'r ffordd fod athrawon yn dysgu mewn ysgolion heddiw, a sut fod hyn yn cyd-fynd ag syniadau ag gofynion Llywodraeth Cymru sydd yn clymu i mewn i'r Pedwar Diben gan Donaldson.

Arsylwi

Mae'r astudiaeth gritigol a fydd yn cael ei thrafod wedi cael ei arsylwi o fewn Ysgol X sydd wedi ei lleoli yn ardal wledig yn Orllewin Cymru. Dangosa Fy Ysgol Leol (2018, para 1) yn 2018 bu 474 o ddisgyblion o fewn yr ysgol yma gyda 8.2% o'r disgyblion yn derbyn prydau bwyd am ddim, gwelwn fod presenoldeb yr ysgol yn uchel gyda phresenoldeb o 94.0% yn 2018. Nid oes adroddiad perthnasol ar wefan Estyn ers iddyn nhw ddod yn ysgol hollol Gymraeg yn ddiweddar. O fewn ei adroddiad yn 2015, gwelwn fod rhyw 25% o ddisgyblion efo anghenion dysgu ychwanegol, Estyn (2015, tud.3). Mae'r ysgol nawr yn ysgol hollol Gymraeg ac yn cyd-fynd ag syniadau Llywodraeth Cymru i gael fwy o siaradwyr Cymraeg yn Gymru, dangosa Llywodraeth Cymru (2017, tud.6) 'The Cymraeg 2050 strategy was launched in July 2017. It sets out the Welsh Government's long-term approach to reach the target of a million

Welsh speakers by 2050'. Bu'r astudiaeth yn cymryd lle o fewn dau ddosbarth gwahanol, dosbarth blwyddyn un a dau yn gyntaf lle mae 16 disgybl yn flwyddyn un, a 12 ddisgybl o fewn blwyddyn dau a dyma'r dosbarth cafodd yr astudiaeth gritigol ei ddarganfod. Yn yr ail ddosbarth, mae yna 30 disgybl o fewn blwyddyn un, gyda rhai efo anghenion ychwanegol. Wrth arsylwi o fewn unrhyw ysgol mae'n bwysig adnabod canllawiau BERA. Pwrpas y canllawiau yma yw sicrhau canllawiau moesegol o fewn ysgolion a thu allan, 'BERA's ethics and guidance documents are used by educational researchers and those active in many other disciplines' BERA, (2018, tud.1). Wrth fod o fewn unrhyw ysgol mae angen i bob unigolyn defnyddio'r canllawiau yma ac felly cafodd y rhain ei defnyddio o fewn Ysgol X.

Methodoleg

Mae arsylwi yn ffordd effeithiol o ddarganfod gwybodaeth. Mae'r defnydd o ymchwil yn bwerus iawn pan ymchwiliwyd i rywbeth penodol. Dangosa Unite for Sight, (2000-2015, para 1) fod ymchwilio i mewn i rywbeth yn helpu ni adnabod fwy amdano'r achos,

> The purpose of research is to inform action. Thus, your study should seek to contextualize its findings within the larger body of research. Research must always be of high quality in order to produce knowledge that is applicable outside of the research setting.

Fel dyweda Unite for Sight, ddylai ymchwil pob amser fod o safon uchel, mae'n bwysig fod yn ymwybodol o fethodoleg wahanol i'w defnyddio, a'r wahanol fodelau o arsylwi sydd ar gael. O fewn y dosbarth gall athro defnyddio amrywiaeth o fodelau arsylwi er enghraifft, arsylwadau sosiogramau, arsylwadau ar lafar neu ysgrifenedig neu asesu ffurfiannol a crynodol. Mae'r astudiaeth gritigol yma yn seiliedig ar arsylwi dosbarthiadau, y pwrpas o'r arsylwadau yma yw adnabod pam fod astudiaeth gritigol yma wedi digwydd, beth all osgoi neu newid yr achos.

Y fethodoleg a chafodd ei ddefnyddio i ddod o hyd i'r achos critigol yma oedd defnydd o arsylwi cynlluniedig. Arddangosa Llywodraeth Cynulliad Cymru (2008, tud.13) pwrpas hyn yw penderfynu'r math gorau o arsylwi a fydd yn cyd-fynd ar hyn rydym yn canolbwyntio arno. Mae arsylwi cynlluniedig yn digwydd dros amser ac mae'r math yma o arsylwi yn gweithio yn well ar ôl i ddisgyblion ddod yn arfer efo'r myfyrwyr sydd yn arsylwi ac felly ni fyddant yn newid ei ymddygiad neu agwedd, gwelwn hyn gan Lywodraeth Cynulliad Cymru (2008, tud.13). O fewn arsylwadau yn

Ysgol X, ni wnaeth unrhyw ymyrraeth cael ei gwneud o fewn y diwrnod, ni wnaeth yr myfyrwyr arsylwi o fewn y gwersi cyntaf er mwyn dod i adnabod y disgyblion a sut mae'r dosbarth yn ei weithio gan symud ymlaen i arsylwi yn yr ail wers gan greu nodiadau, dilyn cwestiynau a gwylio'r gweithgareddau. Mae'r fethodoleg hyn yn dod o dan arsylwi heb gyfranogwyr, arddangosa Kumar (2014, tud.2),

> Non-participant observation, on the other hand, is when you, as a researcher, do not get involved in the activities of the group but remain a passive observer, watching and listening to its activities and drawing conclusions from this.

Gan ddefnyddio'r fethodoleg yma, maent yn galluogi i'r unigolyn arsylwi eto ar adeg wahanol i ddod o hyd i fwy o wybodaeth. Mae Kumar (2014) yn awgrymu wrth wneud hyn maent yn rhoi cyfle ac amser i adnabod a dod o hyd i gasgliadau am yr astudiaeth gritigol.

Mae yna wahanol ddiffiniadau i bwrpas arsylwadau, gelli'r dadlau fod gwahanol fodelu o arsylwi yn well na'i gilydd. Mae Llywodraeth Cynulliad Cymru (2008, tud.8) yn dadlau fod ymarferwyr sydd yn arsylwi ac yn gwrando ar ddisgyblion o fewn y dosbarth yn gallu dod o hyd i wybodaeth cyn ac ar ôl i'r disgyblion dysgu sgil newydd. Mae hyn yn galluogi'r ymarferwyr i adnabod faint o gynnydd mae'r disgyblion yn gwneud ac i adnabod pa cymorth sydd angen ar y disgyblion neu sut i ymestyn ar eu dysgu.

Mae'r astudiaeth yn seiliedig ar astudiaeth gritigol. O fewn y dosbarth, mae'n bwysig adnabod pa fath o bethau sydd yn astudiaeth gritigol ar hyn sydd yn ei wneud yn gritigol. Dangosa Tripp (1993, tud.1) y gwahaniaeth rhwng astudiaeth, ac astudiaeth gritigol a sut i ddiffinio'r ddwy,

> Incidents happen, but critical incidents are produced by the way we look at a situation: a critical incident is an interpretation of the significance of an event. To make something as a critical incident is a value judgment we make, and the basis of that judgement is the significance we attach to the meaning of the incident.

Arddangosa hyn fod y ffordd o arsylwi a chaiff ei defnyddio yn effeithio ar y math o astudiaeth gritigol sydd yn cael ei weld. Wrth wneud astudiaeth achos/critigol gwelwn fod fanteision ac anfanteision i hyn. Gelli'r dadlau mae'r manteision yw eich bod yn gweld yr achos o fewn sefyllfa go iawn. Trwy wneud astudiaeth achos gelli'r gweld yr hyn sydd yn mynd ymlaen o gwmpas yr achos a pam ei fod yn digwydd. Er ddweud

hyn, mae yna anfanteision o ddefnyddio astudiaethau critigol, gelli'r dadlau ei fod yn anodd dewis beth yw'r 'achos' a sut fod hyn yn cael ei ddiffinio yn astudiaeth gritigol. Mae'n bosib dweud fod astudiaeth achos yn gallu fod yn rhywbeth barnwrol gan ein bod yn edrych ar sefyllfa ac yn meddwl am pam fod hyn wedi digwydd, mae'n bwysig i osgoi hyn gan gadw yn broffesiynol heb feirniadu unrhyw un.

Arddangosa PressAcademia (2018, para 6) astudiaeth achos fel 'analysis of persons, groups, events, decisions, periods policies, institutions, or other systems that are studied holistically by one or more methods', gwlewn fod y math yma o fethodoleg o fewn cyd-destun dosbarth yn un berthnasol iawn wrth edrych yn fanwl at un disgybl neu grŵp o ddisgyblion. Yn wahanol i hyn, fyddai Dogan a Pelassy (1990) o fewn Flyvbjerg (2006, tud.3) yn dadlau nid yw astudiaeth achos yn beth dda i ddefnyddio gan ddweud 'one can validly explain a particular case only on the basis of general hypotheses. All the rest is uncontrollable, and so of no use'. Gwelwn fod gan unigolion wahanol farnau am ddefnyddio astudiaeth achos fel methodoleg.

Digwyddiad beirniadol yn gysylltiedig a Phedwar Diben Donaldson.

Mae'r cwricwlwm cenedlaethol yn cael ei arwain gan Bedwar Diben Donaldson, arddangosa Llywodraeth Cymru, (2015, tud.8) fod y pedwar diben yma efo pwrpasau gwahanol a dywed Donaldson ddylai disgyblion fod yn 'ddysgwyr uchelgeisiol a galluog, yn gyfranwyr mentrus a creadigol, yn unigolion iach a hyderus, yn ddinasyddion egwyddorol a gwybodus'. Gelli'r dadlau o fewn yr astudiaeth gritigol yma, nid yw diben 'ddysgwyr uchelgeisiol a chyfranwyr mentrus a creadigol' yn rhai o'r gofynion nid yw Plentyn X yn ei arddangos o fewn y pwnc Mathemateg.

Wnaeth yr astudiaeth gritigol yma ddechrau efo wers mathemateg ar y carped gyda'r athro yn defnyddio technegau cwestiynau fel 'Ping-Pong', wrth i'r gweithgaredd yma cymryd lle, bu plentyn penodol i'w weld yn drysu. Bu'r plentyn yn edrych i fynnu, rhoi ei ddwylo ar ei phen a dros ei llygaid, dywedodd Plentyn X fod ei llygaid yn ei phoeni ac ni wnaeth cymryd rhan o fewn y wers. Ar ddiwedd y wers canodd y dosbarth gan ond ni chymrodd Plentyn X rhan. Pan oedd Plentyn X yn cymryd rhan, nid oedd yn gwybod pob gair ac felly ni ymunodd yn llwyr. Wrth i'r wers mathemateg ddod i'r diwedd, newidiodd ymagwedd Plentyn X yn llwyr, nid oedd gweld wedi drysi o gwbl ac fe fu Plentyn X yn ymuno i mewn i'r cornelu gwahanol efo'r thema gofod lle wnaeth y disgyblion dysgu am blanedau. O fewn y cornelu yma gall y disgyblion

dewis i wneud; celf a dylunio, llythrennedd a rhifedd, cymhwysedd digidol a darllen, yn amlwg gwelodd Plentyn X yn fwy hapus yn gwneud y rhain. Gan gyfeirio at Atodiad Un, gwelwn fod ymagwedd y disgybl tuag at y pwnc yn wahanol i'r ymagwedd maent yn dangos tuag at bynciau eraill. Arddangosa hyn nid yw Plentyn X yn dod o dan y diben 'ddysgwyr uchelgeisiol' gan ddangosa Llywodraeth Cymru (2015) fod angen i'r disgyblion gosod safonau uchel i'w hunain er mwyn herio a datblygu ei sgiliau, dywed fod angen i ddisgyblion defnyddio rhif yn effeithiol ac ar draws y cwricwlwm gan hefyd defnyddio a deall sut i ddefnyddio data, a chydsyniadau mathemategol ac fel gweli'r o fewn y paragraff yma, nid yw Plentyn X efo hunain hyder o fewn mathemateg er mwyn gosod safonau i'w hun, ac mae'n amlwg nid yw'n teimlo'n gyfforddus i wneud gwaith mathemateg neu i ymuno ar weithgareddau.

O fewn yr ail arsylwad, arddangosa Plentyn X yr un ymddygiad. Gweli'r yn Atodiad dau fod y disgyblion yn gwneud 'Chwilair' i ddeg neu deuddeg. Edrychodd Plentyn X wedi drysu eto wrth adolygu mathemateg ar y mat, wnaeth y dosbarth adolygu pob peth cyn gwneud y dasg a bu'r cyfarwyddiadau'r wers yn glir, poenodd Plentyn X eto ar yr adeg yma gan ddweud fod ei lygaid yn dost eto ac am adael y mat. Wrth i'r disgyblion symud at ddesgiau i ddechrau'r dasg, eisteddodd Plentyn X nesaf i'r myfyrwyr a welodd yr astudiaeth gritigol yma, teimlodd Plentyn X ei fod yn gallu rhoi cynnig ar y gwaith wrth dderbyn cefnogaeth fel sgaffaldio, gwelwn hyn yn Atodiad Dau. Gweli'r bod hyn yn eistedd o dan y diben 'yn gyfranwyr mentrus a creadigol' gan fod Llywodraeth Cymru (2015) yn dangos fod angen i ddisgyblion gallu datrys problemau ac yn unigolion sydd yn barod i roi cynnig ar bethau gwahanol. Wrth edrych ar Blentyn X o fewn y sefyllfa hon nid yw'n bwrw'r diben yma, ond mae'n bwysig i gofio, er nad yw'r disgybl yn bwrw'r ddau ddiben yma o fewn Mathemateg mae'n debygol fod y disgybl yn dod o dan y ddau ddiben o fewn bynciau eraill.

Adolygiad Llenyddiaeth

Y meysydd a thrafodwyd o fewn yr adolygiad llenyddiaeth yma yw hunain hyder y disgybl, asesu ar gyfer dysgu gan edrych yn fanwl at scaffaldio ac adeiladaeth gymdeithasol, a chynhwysiant. Gan edrych ar hunan hyder, gwelwn fod hyn dechrau o oedran ifanc iawn, arddangosa Barrell, Burton, *et al*, (2017, tud.64) 'Self-esteem is how we think about ourselves and is reflective of our emotional evaluation of self-

worth; this concept begins to grow and develop in a child's early years.' Mae'r arsylwadau yn dangos nid oes gan Blentyn X llawer o hunan hyder o fewn y pwnc Mathemateg ac felly mae'r disgybl yn osgoi gwneud y gwaith neu ymuno i mewn i'r gweithgareddau, nid yw'r disgybl yn gwneud unrhyw her neu am wthio ei hunain er mwyn gwellhad. Wrth weld y disgybl wedi drysu ar y carped, gelli'r dadlau fod hyn yn effeithio ar deimladau ac emosiynau'r plentyn. Mae'r astudiaeth gritigol yn dangos fod Plentyn X efo hunain hyder isel, dangosa Barrell a Burton, *et al* (2017) fod disgyblion sydd ag hunain hyder uchel yn dueddol o wneud pethau newydd ag efo nifer o gymhelliad, i gymharu ag disgyblion sydd ag hunain hyder isel sydd ag braidd ddim cymhelliad ac yn hapus ddim yn ymuno.

O fewn y wers yma, wnaeth yr athro wobrwyo a rhoi cymhelliant i bob disgybl a wnaeth rhoi cynnig neu ateb cwestiwn, cafodd y disgyblion ei chanmol sydd yn cael effaith ar hunain hyder y disgybl. Dangosa hyn fod yr ysgol yn Ysgol Ymddygiadol, gwelwn gan Culatta, (2019, para 2)

> Reinforcement is the key element in Skinner's S-R theory. A reinforcer is anything that strengthens the desired response. It could be verbal praise, a good grade or a feeling of increased accomplishment or satisfaction.

Gan feirniadu ar hyn, gwelwn fod dim cyfle gyda'r athro i ganmol y disgybl oherwydd nid yw Plentyn X yn ateb unrhyw gwestiynau. Gelli'r dadlau er bod hyn yn bwysig, nid yw'n hollol ddefnyddiol o fewn y sefyllfa yma, gweli'r bod y disgybl yn poeni am ei lygaid fel ffordd o dynnu sylw. Mae'n bwysig i gofio fod gan yr athro tri deg o ddisgyblion eraill ar y mat ac mae'n anodd cadw llygaid ar bob disgybl. Pan eisteddodd y disgybl drws nesaf i'r myfyrwyr, teimlodd yn llawer mwy cyfforddus i wneud y dasg gan holi cwestiynau, wnaeth y myfyrwyr canmol y disgybl ac felly gwelwn fwy o gymhelliad efo'r disgybl er mwyn cwblhau'r dasg a gweli'r hyn yn Atodiad Dau. Arddangosa hyn fod damcaniaeth B.F Skinner o fewn Culatta (2019) yn beth positif o ran codi hunain hyder disgybl, wrth roi canmol ac arddangos i Blentyn X ei fod yn gwneud y gwaith yn gywir, fe wnaeth hyn stimuleiddio'r disgybl tuag at wneud fwy, wrth wneud hyn ar ôl amser ni fydd Plentyn X yn teimlo neu yn arddangos yr un agwedd tuag at Fathemateg. Er ddweud hyn, o fewn pob pwnc arall fe welwn yr Undeg dwy egwyddor addysgeg gan Donaldson yn cael ei ddefnyddio, os newidiwyd agwedd a hunain hyder y plentyn am Fathemateg fyddai hyn yn sicrhau ei fod yn dysgu ar y cyd ym mhob pwnc.

Mae cynhwysiant o fewn y dosbarth yn chwarae rôl enfawr o fewn addysg plentyn. Dangosa Dowling (2010, tud.77), 'Practitioners have always recognised the importance of young children's emotional lives in relation to their overall development'. Mae cynhwysiant o fewn y dosbarth yn gallu hybu dysgu disgyblion ac ymestyn ar ei ddysgu. Fel y gwelwn o fewn Atodiad Un a Dau mae Plentyn X yn cadw nôl o fewn wersi Mathemateg ond yn ymuno yn llwyr o fewn y pynciau eraill. I gymharu ar wersi eraill o fewn yr arsylwad gwelwn fod yr ysgol yn un sydd yn defnyddio strategaethau priodol am Ysgol adeileddiaeth a dyneiddiol. Fyddai Maslow yn dadlau fod disgyblion yn dysgu yn ffordd ddyneiddiol, dyma le fod y disgyblion yn gyfrifol am ei dysgu, gelli'r dadlau fod disgyblion yn gyfrifol o ofyn am gymorth pan fod yna angen. Arddangosa Hubackova (2013, tud.2) dywed Maslow 'The motivation of individual person's behaviour may proceed from inner motives, from his own needs or from an outer impulse'.

Er mwyn gwneud yr hyn fod Maslow yn ei ddweud, mae angen i Blentyn X fod yn gynhwysol o fewn y wers, ond gelli'r feirniadu ar hyn os nad yw'r disgybl yn hyderus neu yn deall y gwaith. Mae'n bwysig fod pob ysgol yn un sydd yn gynhwysol o fewn y dosbarth. Dangosa Department of Education, (2015, tud.98) o fewn Barrell a Burton, *et al* (2017, tud.124) 'Having a positive inclusive school climate will in part be mainly dependent on the individual leadership from both the head teacher and governors'. Mae hyn yn dangos fod rhan enfawr o gynhwysiant dosbarth yn dod gyda'r athro yn lle'r disgybl, dylai'r athro sicrhau fod y dysgu ar weithgareddau yn greadigol ac yn heriol er mwyn cynhwyso'r disgyblion i mewn i'r addysgu. Yn wahanol i syniadau Maslow, fyddai Piaget yn dadlau fod disgyblion yn dysgu trwy wneud a archwilio i mewn i bethau gwahanol ar ei hun, gwelwn fod gwaith Piaget yn adlewyrchu ar ddisgyblion yn gweithio yn unigol, DeVries (2000, tud.7) 'For Piaget, self-regulation is present from early infancy in the child's equilibration of actions, and regulation by others does not have to come before self-regulation in a specific task'. Dangosa hyn fyddai'r disgybl yn gallu fod yn gynhwysol o fewn yr hyn meant yn gwneud yn unigol ond nid o fewn y wers gyfan. O fewn lawlyfr y Cyfnod Sylfaen gan Lywodraeth Cymru (2017, tud.12) arddangosa fod dylai annog disgyblion o fewn y dosbarth i siarad ac adnabod pam ei fod yn dysgu'r sgiliau penodol gan dangos i'r athrawon sut maent yn teimlo amdano'r gwaith gan siarad am ei chynnydd. Arddangosa hyn fod

Fframwaith y cyfnod sylfaen yn sicrhau fod hunain hyder disgyblion yn cael ei chwrdd.

Y meysydd a thrafodwyd nesaf yw asesu ar gyfer dysgu. O fewn yr ysgolion ar hyn o bryd gweli'r pwysigrwydd o asesu disgyblion er mwyn sicrhau gwellhad o fewn ei ddealltwriaeth a'i ddysgu. Arddangosa Estyn (2018, para 4) fod Ysgol yng Nghymru yn defnyddio asesu ar gyfer dysgu yn effeithiol, teimlodd yr ysgol trwy asesu maent yn sicrhau addysg fwy gweladwy ac yn sicrhau fod disgyblion yn adnabod beth mae gwaith da yn edrych fel a sut i gyrraedd hyn. Mae'r ysgol yma yn gweld fod strategaethau gwahanol yn gweithio iddyn nhw, defnyddi'r meini prawf, hunan asesu ac asesu cyfoedion o fewn y dosbarth, modelu gwahanol sydd yn hybu asesu ar gyfer dysgu gan ddefnyddio pecynnau cymorth gwahanol, gweli'r o fewn Estyn (2015). Gweli'r o fewn Atodiad Un a Dau, ar Atodiadau am y dosbarth wahanol fod nifer o asesu ar gyfer dysgu yn cael ei defnyddio o fewn Ysgol X, gweli'r bod nod y wers a meini prawf ar ddechrau'r llyfrau, maent yn defnyddio pasbortau er mwyn adnabod beth sydd ar ôl i'w cwblhau. Defnyddi'r Ysgol X pen pinc os maent yn ei deall a phen gwyrdd os mae angen cymorth sydd yn asesu sut mae'r disgyblion yn deall.

Mae scaffaldio yn ffordd o asesu disgyblion yn effeithiol, fel rydym yn adnabod mae Plentyn X yn ei weld yn anodd gwneud gwaith Mathemateg yn unigol a gelli'r dadlau fod hyn yn cyd-fynd ag syniadau scaffaldio Vygotsky. Teimlodd Vygostky (1978) o fewn Agheshteh (2015, tud.1) 'Suggested that a child's functioning cannot be fully understood without knowledge of both their ZAD and ZPD'. Pwrpas y ZPD 'Zone of Proximal Development' yw bod unigolion yn gallu gwneud tasgau neu weithgareddau penodol yn well trwy scaffaldio a chael cymorth wrth unigolyn eraill fel gwnaeth Plentyn X. Mae hyn yn adeiladu ar hyder disgyblion ond yn fwyaf pwysig yn rhoi amser i'r athro i asesu'r hyn mae'r disgybl yn gallu gwneud yn annibynnol a lle mae angen cymorth arnynt ond bod y disgybl dal yn gwneud y mwyafrif o'r gwaith. Arddangosa Agheshteh (2015, tud.4)

> According to Vygotsky, ZAD refers to the cognitive functions the child is able to perform without any assistance, whereas ZPD refers to those cognitive functions the child is able to perform with the assistance of a more competent collaborator (e.g., parent, teacher, peer).

Fe welwn fod hyn yn clymu i fynnu a strategaeth Ysgol X efo'r lliwiau pen pinc neu wyrdd sydd yn arddangos dealltwriaeth y disgyblion i'r athro. Er bod y scaffaldio yn ffordd dda o asesu, gelli'r dadlau fod yn anodd i athro scaffaldio ym mhob gwers mathemateg. Fydd asesu Plentyn X yn wythnosol ar ei fathemateg yn dangos rhyw fath o ganlyniad o sut maent yn gweld mathemateg yn anodd. Gan fod hynan hyder y plentyn yn edrych yn isel, fyddai asesu a chyfoedion neu hunain asesu yn gallu fod yn effeithiol. Yn wahanol i scaffaldio gweli'r Black, Harrison *et al* (2003) y pwrpas o gwestiynu ac wrth asesu trwy gwestiynu fe weli'r bod athrawon a disgyblion yn ymateb a defnyddio gwahanol ddulliau o fewn y dosbarth. Maent yn amlwg fod gwahanol ddulliau asesu ar gyfer dysgu yn cael effaith yn wahanol amgylcheddau.

Adfyfyrio/Gwerthuso a Chamau Nesaf

Y camau nesaf o fewn yr astudiaeth gritigol yma fyddai i adnabod nid yw un athro yn gallu dod o hyd i bob achos o fewn y dosbarth, neu hyd yn oed cadw ar ben pob disgybl phob dydd. Mae'n bwysig ystyried pa mor galed mae athrawon yn gweithio er mwyn sicrhau addysgu effeithiol. Er mwyn codi hunain hyder y disgybl, gall yr athro defnyddio strategaethau er mwyn adnabod y broblem o fewn y pwnc mathemateg. Arddangosa Barrell a Burton, *et al* (2017) gall yr athro gwestiynu'r disgybl yn ffordd sensitif i gael ateb wrth Blentyn X. Gall yr athro sicrhau fod Plentyn X yn adnabod nid all un unigolyn fod yn berffaith o fewn phob pwnc ond gelli'r darganfod y pethau positif sydd yn dod o'u waith mathemateg. Er bod Barrell a Burton (2017) yn awgrymu strategaethau effeithiol er mwyn wella dysgu Plentyn X, gall yr athro wneud hwn ar rhai dyddiau ond o fewn realiti ni fydd yr athro yn gallu gwneud ym mhob gwers, dangosa Frankel a Hobart (2009, tud.38) yr anfanteision o arsylwi ar unigolyn o fewn y dosbarth, 'you may not be able to convey all you wish as the events are happening very quickly. It is sometimes difficult to keep up with all that is happening'. Gyda'r targedau a gwaith sydd gan athrawon heddiw, mae'n amhosib iddynt ymweld ag anghenion pob plentyn maent yn gweithio efo.

Wrth edrych ar gynhwysiant y disgybl, mae hyn yn un anodd i drafod gan fod gan y disgybl agwedd a chynhwysiant hollol wahanol o fewn pynciau eraill. Gweithiodd yr athro yn dda pan esboniodd pob tasg neu dechreuodd y wers ar y mat, arddangosa'r dosbarth fod yr athro wedi gweithio yn galed wrth sicrhau cornelu cynhwysol i bob disgybl, ond er mwyn sicrhau fwy o gynhwysiant i Blentyn X o fewn wersi

mathemateg efallai gall yr athro dechrau efo profion ân ffurfiol efo'r disgyblion i gadw llygaid ar ei ddealltwriaeth o fathemateg. Gall yr athro gwneud hwn trwy ddefnyddio rhywfath o asesiad ffurfiannol sydd yn gallu cael ei wneud fel asesiad tymor byr, dangosa Clarke (2008, tud.15) 'Assessment becomes formative when it gives practical and explicit advice which will help learners know how to improve- deepening and furthering their understanding, thinking and learning'. Fydd hyn yn galluogi'r athro adnabod pam fod y disgybl yn teimlo'r ffordd yma efo mathemateg a sut i osgoi hyn digwydd gan rhoi cymorth iddynt. Fydd hyn yn sicrhau cynhwysiant ac yn codi hunain hyder.

Gweli'r bod wahanol gamau nesaf all yr athro defnyddio i sicrhau addysgu a dysgu effeithiol, ond mewn gwirionedd mae angen cofio fod yr athro yma yn un arbennig sydd yn cael ei ddangos o fewn yr astudiaeth gritigol. Er bod Plentyn X yn gweld mathemateg yn anodd, mae'r gwaith yr athro yn dangos ei bod hi yn addysgu ac yn dysgu yn dda o fewn pob pwnc eraill ac felly mae'n bwysig cofio ni all pob peth o fewn y dosbarth fod yn berffaith. Gwelwn fod Gibbs (1998, tud.1) yn arddangos y pwysigrwydd i athrawon adlewyrchu nôl ar ei hun a'i wersi,

> Gibbs prompts the practitioner to formulate an action plan. This enables the reflective practitioner to look at their practice and see what they would change in the future, how they would develop/improve their practice.

Gan astudio'r astudiaeth gritigol yma a gan adlewyrchu nôl ar syniadau Gibbs, maent wedi arddangos i fy hun fod gwersi o fewn y dosbarth ddim pob amser yn mynd fel petai wedi cynllunio. Mae'n bwysig fod pob disgybl yn cael ei asesu a bod pob gwers yn denu sylw'r disgyblion er mwyn fod yn wers lwyddiannus, arsylwais ar athrawon gwahanol gan ddysgu sgiliau a gwybodaeth benodol a fydd yn helpu ac yn annog fi o fewn fy natblygiad proffesiynol a personol. Un peth pwysig a dysgais yw, fod angen adnabod pob disgybl yn dda er mwyn sicrhau'r gorau iddynt, teimlais fod llais y plentyn yn hanfodol o fewn y dosbarth.

Casgliad

I gasglu gwelwn fod yr astudiaeth gritigol yma wedi dod o arsylwi ar ddau ddosbarth penodol gan ddefnyddio arsylwi heb gyfranogwyr. Digwyddodd yr astudiaeth gritigol yma yn hollol naturiol o fewn y dosbarth ac mae hyn wedi galluogi i'r myfyrwyr a welodd hyn i ymchwilio i mewn i'r astudiaeth. Fe wnaeth y myfyrwyr rhyw fath o asesiad ar Blentyn X i ymweld â pham cafodd y disgybl yr ymagwedd benodol at

fathemateg a beth oedd yn creu i’r disgybl teimlo'r ffordd yma a chynnig syniadau ar gamau nesaf a gelli’r defnyddio i osgoi’r sefyllfa a sicrhau addysgu a dysgu effeithiol. Wrth wneud yr astudiaeth yma, maent wedi galluogi’r myfyrwyr i ddysgu nifer amdano amgylchedd dosbarth a sut mae sicrhau addysgu a dysgu effeithiol i bob plentyn. Wrth ddarganfod yr astudiaeth achos maent wedi sicrhau fod y myfyrwyr wedi gweld sefyllfa efallai nid yw athrawon yn ymweld â phob dydd oherwydd gofynion y swydd ar waith i gyd sydd angen cwblhau. Un o’r gofynion sydd yn dod o’r safonau proffesiynol newydd ar gyfer addysgu yng Nghymru yw ‘Proffesional standards are intended to; enable practitioners to reflect on their practice, individually and collectively, against nationally agreed standards of effective practice and affirm and celebrate their success’, gwelwn hyn gan Lywodraeth Cymru (2019, para 5). Ar draws yr astudiaeth ddangosodd yr athro o fewn Ysgol X ei fod yn adlewyrchu nôl ar y gwaith a'r math o addysgu a chafodd ei ddefnyddio. Wrth wneud yr astudiaeth yma maent yng ngalluogi’r myfyrwyr i ddysgu sgiliau newydd ac ehangu ar ei ddealltwriaeth o addysgu a dysgu da.

<u>Geiriau: 4,372.</u>

Atodiadau

Atodiad 1.

NODIADAU ARSYLWI / MAES

(Cwestiynau wedi eu haddasu o Fletcher Wood (2016)

Dyddiad: 26.9.19 Atodiad 1.
Manylion y wers: Mathemateg. (Dosbarth 1).
Diwylliant ar lawr dosbarth (Ydy'r myfyrwyr yn canolbwyntio ar ddysgu?) O fewn y wers yma, roedd y disgyblion yn eistedd ar y mat i wneud mathemateg fel dosbarth. Fe wnaeth mwyafrif o'r disgyblion ymuno i yn y wers gan gadw canolbwyntied dda, defnyddiodd yr athro ffyrdd 'PingPong' ar draws y wers gan holi cwestiynau a pa rifau a daeth nesaf a oedd hyn yn cadw meddyliau'r disgyblion ar y Fathemateg a wnaeth hyn sicrhau adolygiad mathemateg i'r disgyblion hefyd.
Amcanion (Oes pwrpas clir i'r wers? Sut mae gweithgareddau'r wers yn hyrwyddo'r pwrpas hwnnw?) Oedd- Disgyblion yn gwneud gwaith ar Adio a Thynnu.
Cyfarwyddyd (Ydy'r myfyrwyr yn glir am beth maen nhw'n ei wneud a sut i'w wneud yn dda?) Fe wnaeth mwyafrif o'r disgyblion edrych yn glir am yr oeddwn yn gwneud o fewn y wers Mathemateg yma, wnaeth y wers weithio yn dda gan ddefnyddio pethau fel 'PingPong' fe wnaethom hefyd canu can am Fathemateg. Edrychodd rhai unigolion wedi drysu.
Mynediad a her (Ydy pob myfyriwr yn gallu dilyn y wers? A gaiff pob myfyriwr ei herio?) Gwelwn fod mwyafrif yn dilyn y wers ac yn cael ei herio, defnyddiodd yr athro cwestiynau fel 'A alle ti weithio allan hyn? Arbennig o dda, nawr beth amdano hwn?' ac felly wnaeth y disgyblion cael ei herio.
Asesu Sut mae'r athro yn asesu dealltwriaeth myfyrwyr cyn, yn ystod ac ar ôl y wers? Sut y defnyddir hyn wrth addysgu? Asesu ar ddechrau'r wers gan holi beth yw'r disgyblion yn cofio am wers ddiwethaf ar Fathemateg, defnyddiodd yr athro fel gwelwn yn gynharach ffyrdd 'PingPong' o gwestiynu, ac ar ddiwedd y wers defnyddiodd 'lolipop' sticiau er

Asesu Sut mae'r athro yn asesu dealltwriaeth myfyrwyr cyn, yn ystod ac ar ôl y wers? Sut y defnyddir hyn wrth addysgu? Asesu ar ddechrau'r wers gan holi beth yw'r disgyblion yn cofio am wers ddiwethaf ar Fathemateg, defnyddiodd yr athro fel gwelwn yn gynharach ffyrdd 'PingPong' o gwestiynu, ac ar ddiwedd y wers defnyddiodd 'lolipop' sticiau er mwyn adolygu'r hyn a wnaeth y disgyblion o fewn y wers yma. Cafodd y disyblion digon o amser i feddwl amdano'r cwestiwn a gofynnodd yr athro ac cafon nhw llawer o canmoliaeth.
Manylebau / Achosion Beirniadol Oes adegau ac enghreifftiau trawiadol y byddai'n ddefnyddiol eu trafod? Plentyn X ddim yn gwrando o gwbl ar y mat ar draws y wers. Plentyn X efo'i phen i lawr yr holl dro, ddim yn ymateb i unrhyw gwestiynau ac yn edrych wedi ei ddrysu. Wrth i'r wers fynd ymlaen, maent yn chwarae efo'i llygaid gan ddweud fod nhw yn dost. Ni wnaeth Plentyn X ymuno ag unrhyw adran o'r wers Mathemateg ar y Mat, wrth i'r wers ddod i ben, symudodd Plentyn X yn cloi i adael y mat wrth edrych wedi drysu i ymuno ac un o'r cornelu gwaith o fewn y dosbarth, wnaeth holi'r cynorthwyydd addysgu gan ofyn pa gornel i fynd ato. Wrth i Plentyn X dechrau o fewn y cornel, newidiodd ei agwedd a theimladau yn syth. -Dyma prif Astudiaeth Critigol o fewn yr aseiniad.

Atodiad 2

Dyddiad: 2.10.19 Atodiad 2.
Manylion y wers: Mathemateg – 'Chwilair' gyda rhidau i 10 / 20. (5+5=10), (10+10=20).
Diwylliant ar lawr dosbarth (Ydy'r myfyrwyr yn canolbwyntio ar ddysgu?) Wnaeth y wers dechrau ar y Mat gyda'r athro yn mynd trwy'r degau a dauddegau efo'r disgyblion. Bron pob disgybl yn canolbwyntio ond am Blentyn X. Yr athro yn gwneud adolygiad o'r hyn mae'r disgyblion yn adnabod cyn iddynt decrhau'r dasg ffocws.
Amcanion (Oes pwrpas clir i'r wers? Sut mae gweithgareddau'r wers yn hyrwyddo'r pwrpas hwnnw?) Oes- Adolygiad cyn iddynt wneud y dasg ffocws ar y 'Chwilair'.
Cyfarwyddyd (Ydy'r myfyrwyr yn glir am beth maen nhw'n ei wneud a sut i'w wneud yn dda?) Mwyafrif o'r disgyblion yn glir am yr hyn maent yn gwneud a sut i wneud yn dda, athro yn holi cwestiynau i'r disgyblion ar y cyfarwyddiadau a rhoddi'r er mwyn adnabod ei dealltwriaeth ar y dasg. Gweli'r bod un neu ddau ddisgybl ddim yn canolbwyntio.

Rhan fwyaf o'r disgyblion yn deall y chwilair rhif, rhai yn ei weld yn anodd ac angen cymorth.
Mynediad a her (Ydy pob myfyriwr yn gallu dilyn y wers? A gaiff pob myfyriwr ei herio?) Mae'r chwilair rhif yn her iddynt, os maent yn cwblhau'r chwilair o 10, maent yn symud ymlaen i chwilair o 20.
Asesu Sut mae'r athro yn asesu dealltwriaeth myfyrwyr cyn, yn ystod ac ar ôl y wers? Sut y defnyddir hyn wrth addysgu? Wrth i'r disgyblion fod ar dasg, gweithiodd yr athro efo grwp penodol, wnaeth yr athro defnyddio symudiad y corff er mwyn gweld sut oedd grwpiau eraill yn dod ymlaen wrth wneud y chwilair ond gwelwn fod rhai disgyblion dal yn ei weld yn anodd.
Manylebau / Achosion Beirniadol Oes adegau ac enghreifftiau trawiadol y byddai'n ddefnyddiol eu trafod? Wrth arsylwi'r wers yma, gwelwn fod Plentyn X (yr un plentyn of fewn y wers mathemateg yn gynharach) dal efo'r un ymddygiad ar y mat wrth i'r athro ddarparu cyfarwyddiadau am y dasg. Gwelwn fod Plentyn X wedi drysu a ddim am adolygu ei mathemateg cyn gwneud y dasg chwilair. Cwynodd Plentyn X eto ei fod yn teimlo yn dost a ddim am gwblhau'r gwaith mathemateg. Ar ôl iddynt eistedd i lawr i gwblhau'r chwilair, wnaeth Plentyn X eistedd wrth fy ochr, ar ddechrau'r dasg dywedodd ei bod hi methu cwblhau'r dasg ac yn edrych wedi poeni. Ar ôl eglurhad eto a gan roi enghraifft i Blentyn X dechreuodd y disgybl gwneud y gwaith heb edrych wedi drysu llawer, ar adegau gofynnodd y disgybl am gymorth efo rhai cwestiynau ond fe wnaeth y disgybl cwblhau'r dasg wrth eistedd wrth fy ochr.
Fydd yr Astudiaeth Gritigol yma yn cael ei ddefnyddio o fewn yr aseiniad, fydd yr Astudiaeth Gritigol yma yn cyfeirio at, -Asesu ar Gyfer Dysgu - (adeiladaeth gymdeithasol a sgaffaldau). -Cynhwysiant -Hunan Hyder

Atodiad 3.

Dyddiad: 26.9.19 Atodiad 3.
Manylion y wers: Dysgu amdano Aled yr afal- defnyddio cornelu gwahanol o fewn y wers. (Dosbarth Gwahanol -dosbarth 2).
Diwylliant ar lawr dosbarth (Ydy'r myfyrwyr yn canolbwyntio ar ddysgu?) Plant yn eistedd ar y mat ar athro yn mynd trwy Aled yr Afal ar y bwrdd, dosbarth o 30 efo rhai ag anghenion ychwanegol ac felly mae'r dosbarth yn dueddol o fynd bant o dasg. Mrs yn cadw canolbwyntied trwy ddefnyddio sticiai 'lolipop' i holi cwestiynau a defnyddio llais diddorol i gadw mwynhad a hefyd yn defnyddio symudiadau'r corff a chlapio dwylo i ddenu sylw.
Amcanion (Oes pwrpas clir i'r wers? Sut mae gweithgareddau'r wers yn hyrwyddo'r pwrpas hwnnw?) Fe wnaeth cyfarwyddiadau cael ei rhoi amdano bwrpas y wers. Disgyblion yn gwneud llun o Aled yr Afal yn ei hoff le nhw gan ddefnyddio dychymyg y disgyblion. Ar ddiwedd y wers bob disgybl nôl ar y mat i rannu ei syniadau.
Cyfarwyddyd (Ydy'r myfyrwyr yn glir am beth maen nhw'n ei wneud a sut i'w wneud yn dda?) Disgyblion yn ymwybodol ond er ei bod hi'n ddiwedd y dydd mae'r disgyblion yn swnllyd ac yn colli'r hyn ohonyn nhw yn gwneud ar das gyn cloi.
Mynediad a her (Ydy pob myfyriwr yn gallu dilyn y wers? A gaiff pob myfyriwr ei herio?) O fewn y wers gwelwn fod nifer o ddisgyblion yn dilyn y wers ar das gyn da, ond nid roedd pob unigolyn yn canolbwyntio, rhai efo'r anghenion ychwanegol yn benodol, roedd athro'r dosbarth yn symud o gwmpas y dosbarth ond nid oedd amser i Mrs cadw llygaid ar bob disgybl. O fewn pob cornel mae'r disgyblion yn gallu cwblhau her ond dim ond rhai disgyblion oedd yn ei wneud.
Asesu Sut mae'r athro yn asesu dealltwriaeth myfyrwyr cyn, yn ystod ac ar ôl y wers? Sut y defnyddir hyn wrth addysgu? Ar ddechrau pob gwers wnaeth y disgyblion cael nod y wers o fewn ei lyfrau. Yn ystod y wers cafodd y disgyblion ei holi efo cwestiynau i'r athro cadw llygaid a yw'r disgyblion yn gwrando ac yn deall. Defnyddiodd yr athro ei amser i symud ar draws y dosbarth i weld y disgyblion yn gweithio. Cafodd 'lolipop' sticiau ei ddefnyddio ar draws y wers. O fewn ei llyfrau bu'r disgyblion yn defnyddio lliw pen gwyrdd os o nhw yn deall, neu gwyrdd os oedd angen cymorth.
Manylebau / Achosion Beirniadol Oes adegau ac enghreifftiau trawiadol y byddai'n ddefnyddiol eu trafod? Plentyn B ddim yn canolbwyntio o gwbl ar ddechrau'r wers ar y mat a trwyddo i ddiwedd y wers, disgybl yn edrych o gwmpas y dosbarth ac yn chwarae ac unrhyw beth maent yn gallu eu gweld, ar ei thraed yn holi sylw. Yr athro yn symud Plentyn B i weld os yw hyn gweithio ond mae'r disgybl yn dueddol o ddylanwadu ymddygiad ar y disgyblion o'u gwmpas i wneud yr un peth mae Plentyn B yn gwneud. Os nad oedd sylw yn dod o'r athro, disgybl yn dueddol o ddod ata i yn edrych am sylw a thynnu ar ddillad. Yr athro yn eistedd efo Plentyn B am gyfnod er mwyn cadw ar dasg ac yn arsylwi Plentyn B trwy holi cwestiynau diddorol am y llun Aled yr Afal. Wneud yr un peth nes amser adref.

Atodiad 4.

Dyddiad: 26.9.19 Atodiad 4.

Manylion y wers: Thema'r wers yw; Gofod.

Prif ffocws: Torri allan y gofod gwahanol ac i gludo' y gofod yn y drefn gywir ar y tudalen gan labeli nhw.

(Cornelu gwahanol / ardaloedd gwahanol ar draws y dosbarth, hyn yn dod o dan y cornel celf).

Diwylliant ar lawr dosbarth
(Ydy'r myfyrwyr yn canolbwyntio ar ddysgu?)

Disgyblion yn canolbwyntio ar y cyfarwyddiadau ar y mat - Wrth fynd i'r cornelu ac yn gwneud y tasgau gwahanol bu'r plant yn dueddol o fynd bant o'r gwaith am gyfnod ac wedyn yn dychwelyd nôl iddynt.

Unigolyn a oedd yn y cornel Celf sef torri allan a gludo - gweld y dasg yn anodd, ac felly ddim yn hollol canolbwyntio ar yr hyn maent yn gwneud.

Amcanion
(Oes pwrpas clir i'r wers? Sut mae gweithgareddau'r wers yn hyrwyddo'r pwrpas hwnnw?)

Oes- i gymryd ymlaen ar gornelu gwahanol am y gofod, ond y prif ffocws oedd sicrhau fod y disgyblion yn gwneud y dasg o roi'r gofod o fewn drefn a labeli.

Cyfarwyddyd
(Ydy'r myfyrwyr yn glir am beth maen nhw'n ei wneud a sut i'w wneud yn dda?)

Oedd- Fe wnaeth yr athro rhoi cyfarwyddiadau clir am y ffocws newydd ar y mat.

Mynediad a her
(Ydy pob myfyriwr yn gallu dilyn y wers? A gaiff pob myfyriwr ei herio?)

Mae pob disgybl yn gallu dilyn y wers, ond nid yw'n cael eu herio ym mhob cornel. Gan fod yr athro wedi eistedd ar un bwrdd i wneud gwaith penodol ar ffocws gyda grŵp bu'n anodd i ddisgyblion eraill cael ei herio ar amser neu i allu cadw'r disgyblion ar dasg. O fewn y wers yma bu'r cynorthwyydd addysgu yn gweithio gyda grŵp penodol hefyd.

Asesu Sut mae'r athro yn asesu dealltwriaeth myfyrwyr cyn, yn ystod ac ar ôl y wers? Sut y defnyddir hyn wrth addysgu? Ar ddechrau'r wers pan ddywedodd yr athro'r cyfarwyddiadau fe wnaeth yr athro gofyn a ydy pawb yn deall, wnaeth yr athro hefyd rhoi enghraifft ar y bwrdd i'r disgyblion dilyn. Yn ystod y wers, roedd yr athro yn brysur efo gwaith gyda grŵp penodol felly nid roedd amser i adnabod yn union sut roedd pob disgybl yn gwneud o fewn ei chornelu. Pasbort - Pasbort i bob cornel i adnabod lle mae'r disgyblion wedi ei fod, yr athro yn marcio pob cornel ar y pasbort os yw'r disgyblion wedi cwblhau'r gwaith yn effeithiol.
Manylebau / Achosion Beirniadol Oes adegau ac enghreifftiau trawiadol y byddai'n ddefnyddiol eu trafod? Achos beirniadol (Rhoi gofod yn drefn) : Plentyn A yn cymryd llawer o amser i adnabod a chofio sut ei fod nhw wedi dysgu i ddefnyddio siswrn. Plentyn A yn drysu cyn dechrau a ddim am wneud y dasg. Plentyn B (y disgybl arall ar yr un dasg) yn helpu Plentyn A gan fod nhw yn adnabod beth i wneud. Plentyn A yn gallu defnyddio'r siswrn ar ôl cael cymorth ond nawr yn drysu gan gymysgu'r gofod i fynnu. Plentyn A nawr wedi gludo'r gofod yn y llefydd anghywir ac am newid i gornel wahanol. Plentyn A yn edrych wedi drysu trwy'r dydd.

Atodiad 5.

Model Beirniad Wedi Adfyfyrio (BWA)
Assisted Reflective Conclusions (ARC) Model

Atodiad 5

Dyddiad/*Date*: 26.9.19

Digwyddiad critigol (Ffocws)/*Critical incident (focus)*: Mathemateg

Profiad/ *Experience*	
Teimladau/ *Feelings* *Beth yw eich teimladau ynghylch y profiad?* *"What are your feelings regarding the experience?"*	Teimlo fod y wers ar brofiad yn un da. Defnyddiodd yr athrawes asesu ar gyfer dysgu da gen i ddefnyddio 'Ping Pong' er mwyn cwestiynu ac adnabod lle mae'r disgybl o ran ei ddysgu. Cafodd y dosbarth amser Mat a holi, cafodd y disgyblion amser i feddwl ac i ymateb. Canmoliaeth o fewn y dosbarth yn dda. I ateb cwestiwn roedd angen i'r disgyblion rhoi ei llaw i fynnu pan oedd yr athrawes yn siarad. Fel gêm bu'r athrawes yn holi'rdisgyblion ar hap a welwn fod y disgyblion yn 'bownsio' off ei gilydd efo atebion gwahanol. Er ddweud hyn bu'n fach yn anodd gweld y disgybl a oedd yn drysu gan oedd yn amlwg nid oedd y plentyn yn deall.
Cofio a Deall/ *Remember and Understand* *"Allwch chi restru elfennau'r achos yng nghyd-destun y dysgu?"* *"Can you list the aspects of the incident in the context of learning?"*	Gwelwn fod un plentyn hollol ddim am wybod dim am fathemateg, edrychodd y plentyn yn anghyfforddus ac nid am wrando ar y wers. Wnaeth Plentyn X rhoi ei phen i lawr i sicrhau nid oedd yr athrawes yn gofyn cwestiwn iddynt ac ni ymunodd efo'r cannu neu'r gweithgareddau, dywedodd y plentyn fod ei lygaid yn dost. Efallai nid oedd plentyn x am ymuno oherwydd nid oedd yn deall y wers, edrychodd y plentyn fod angen fwy o gymorth ar ei fathemateg gan fod ymddygiad y plentyn yn wahanol o fewn pynciau gwahanol
Gwerthuso a dadansoddi/ *Evaluate and analyse* *"Beth y gellid ei gadw yr un fath i sicrhau addysgu a dysgu effeithiol yn y dyfodol?"* *"What could be kept the same to ensure effective teaching and learning in the future?"*	Yr amseru a defnyddiodd yr athrawes oedd yn dda, cafodd pob disgybl amser i ateb cwestiwn felly dylai hyn aros yr un peth. Efallai gall yr athro dewis y disgyblion sydd ddim yn ateb llawer ei mwyn codi hyder hyd yn oed os yw'r disgyblion yn rhoi'r ateb anghywir. Canu / rhifo grwp yn dda iawn.

Casgliadau a chamau gweithredu/ *Conclusions and actions* *"Beth yw eich atebion posibl i'r mater a nodwyd?"* *"Beth y gellid ei wneud nesaf?"* *"What are your possible solutions to the issue identified?"* *"What could be done next?"*	Ateb dda ar y cyfan. Y materion iw nodi yw fod unigolion yn arddangos wedi drysu a heb hyder, efallai fod angen weithio efo rhain ond mae'n bwysig cofio nid yw'r athro yn gallu fod ym mhob man. Efallai fod rhai disgyblion yn gweld yn anodd neu ddim yn deall. Gall asesu ar gyfer dysgu'r disgyblion ddod o hyd i'r wybodaeth sydd angen er mwyn adnabod pam fod plentyn x yn ymateb i fathemateg yn y ford yma.
Y profiad newydd / *Transformed experience*	

Atodiad 6.

Model Beirniad Wedi Adfyfyrio (BWA)
Assisted Reflective Conclusions (ARC) Model

Atodiad 6

Dyddiad/*Date*: 26.9.19

Digwyddiad critigol (Ffocws)/*Critical incident (focus):* Mathemateg (2)

Profiad/ *Experience*	
Teimladau/ *Feelings* *Beth yw eich teimladau ynghylch y profiad?* *"What are your feelings regarding the experience?"*	Teimlais fod y gwers chwilair wedi bod yn effeithiol iawn. Dechreuodd y wers ar y carped efo adolygiad or hyn fod y disgyblion yn gwybod er mwyn cwblhau'r chwilair i fynu i deg a dauddeg, gweithiodd hyn yn effeithiol cyn iddynt dechrau'r dasg.
Cofio a Deall/ *Remember and Understand* *"Allwch chi restru elfennau'r achos yng nghyd-destun y dysgu?"*	Pan eisteddodd y disgyblion ar y mat er mwyn adolygu ei fathemateg cyn dechrau gwelwn fod yr un disgybl ddim yn ymuno ac nid roedd Plentyn X yn canolbwyntio ar y gwaith. Gwelwn fod Plentyn X yn defnyddio'r un fath o agwedd a defnyddi'r yn y wers mathemateg cyn hyn. Edrychodd y plenty wedi drysu eto a ddim yn adnabod yr atebion i'r cwestiynau a gofynnodd yr athro. Pan roedd yn amser gwneud y dasg, gwelwn fod Plentyn X wedi drysu eto gan ddweud ni oedd yn gallu cwblhau'r dasg. Wrth i'r myfyrwyr cynnig bach o gymorth i'r

“Can you list the aspects of the incident in the context of learning?”	gallu cwblhau’r dasg. Wrth i’r myfyrwyr cynnig bach o gymorth i’r disgybl gan hybu i ateb rhai cwestiynau gwelwn newid o fewn agwedd Plentyn X. Wrth i’r myfyrwyr eistedd drws nesaf i’r disgybl teimlodd Plentyn X yn fwy cyfforddus a ddim wedi ei drysu llawer. Teimlais fod hyn yn gallu dod o dan scaffaldio.
Gwerthuso a dadansoddi/ *Evaluate and analyse* *“Beth y gellid ei gadw yr un fath i sicrhau*	Yr hyn a theimlais oedd yn dda o fewn y wers yma oedd yr adolygiad fe wnaeth yr athro gwneud efo’r disgyblion cyn iddynt ddechrau. Gwelwn fod hyn yn rhoi hyder i’r disgyblion i gwblhau’r dasg ac i adnabod y sgiliau sydd angen arnynt er mwyn gwneud y dasg. Teimlais fod pwrpas clir i’r wers a defnyddiodd yr athro caneuon

effeithiol yn y dyfodol?” *“What could be kept the same to ensure effective teaching and learning in the future?”*	llwyddiannus. Ar draws y wers wnaeth yr athro asesu’r dosbarth trwy holi cwestiynau a darparu her os gorffennodd disgyblion yn gynnar.
Casgliadau a chamau gweithredu/ *Conclusions and actions* *“Beth yw eich atebion posibl i’r mater a nodwyd?” “Beth y gellid ei wneud nesaf?”* *“What are your possible solutions to the issue identified?” “What could be done next?”*	Teimlais fod y wers yn un da ac yn ddefnyddiol iawn i’r disgyblion efo ei gwaith mathemateg, ond er ddweud hyn fe welwn fod Plentyn X wedi drysu ar ddechrau’r wers eto. Mae’n bwysig cofio fod yr athro yn brysur iawn o fewn gwersi ac felly nid yw’n gallu ymweld ag pob plentyn pob gwers, ond teimla fod yn bwysig fod asesu ar gyfer dysgu yn cymryd lle ar y disgybl i adnabod fod angen cymorth ar Blentyn X ac er mwyn codi hyder. I gasglu, teimlais fod y wers yn un da.
Y profiad newydd / *Transformed experience*	

Atodiad 7.

Model Beirniad Wedi Adfyfyrio (BWA)
Assisted Reflective Conclusions (ARC) Model

Atodiad 7

Dyddiad/*Date*: 26.9.19

Digwyddiad critigol (Ffocws)/*Critical incident (focus)*: Aled yr Afal

Profiad/ *Experience*	
Teimladau/ *Feelings* Beth yw eich teimladau ynghylch y profiad? *"What are your feelings regarding the experience?"*	Teimlais fod rheolaeth dosbarth yr athro yn arbennig / symudiad corff yr athro yn dda o gwmpas y dosbarth. Defnydd o lais yr athro yn hybu rheolaeth y dosbarth. Er bod y dosbarth yn anodd a bod llawer o sŵn, bu'r disgyblion yn colli ffocws, fe wnaeth yr athro hybu llais y disgyblion fewn ei waith- wnaeth yr athro wneud y gorau o fewn sefyllfa anodd.
Cofio a Deall/ *Remember and Understand* *"Allwch chi restru elfennau'r achos yng nghyd-destun y dysgu?"* *"Can you list the aspects of the incident in the context of learning?"*	Yr hyn rwyf yn cofio yw bod un disgybl yn hollol anwybyddu'r athrawes yn siarad, dim ar dasg o gwbl ac yn tynnu sylw disgyblion eraill. Gwelwn fod grŵp bach yn colli canolbwyntied ac yn crwydro ar draws y dosbarth gan dynnu ar sylw'r disgyblion eraill ac yn tynnu sylw'r athro a pob cynorthwyydd addysgu o fewn y dosbarth. Bwysig adnabod pam fod hyn yn digwydd. Fe wnaeth yr athro rhoi cynnig ar reoli'r sefyllfa gan weithio'n agos efo'r grŵp / unigolion sydd yn edrych am sylw.
Gwerthuso a dadansoddi/ *Evaluate and analyse* *"Beth y gellid ei gadw yr un fath i sicrhau addysgu a dysgu effeithiol yn y dyfodol?"* *"What could be kept the same to ensure effective teaching and learning in the future?"*	Dylai'r athro cadw ei rheolaeth dosbarth yr un peth gan gadw defnyddio 'dwylo ar y pen, amser meddwl', canu caneuon i gadw nhw ar dasg a chadw'r sŵn i lawr a defnyddio symudiad y corff ar draws y dosbarth gan fod y disgyblion yn dueddol o gadw ar dasg gan fod y disgyblion yn adnabod fod yr athro yn cadw llygaid. Efallai gyda'r disgyblion / disgybl sydd yn denu sylw gelli'r defnyddio 'llais y disgybl' am yr hyn maent yn gwneud ym mhob cornel neu fel her oherwydd gall hyn denu sylw'r disgyblion a chadw diddordeb y disgyblion, gall yr athro hyd yn oed rhoi rhyw fath o ddyletswydd iddynt.
Casgliadau a chamau gweithredu/ *Conclusions and actions* *"Beth yw eich atebion posibl i'r mater a nodwyd?"* *"Beth y gellid ei wneud nesaf?"* *"What are your possible solutions to the issue identified?"* *"What could be done next?"*	Athrawes arbennig gan ddelio efo'r ymddygiadau ac anghenion yn y dosbarth. Efallai gelli'r defnyddio 'stop watch' ar y bwrdd gwyn i'r disgyblion wybod a chlywed yr amser yn mynd. Efallai symud nhw o gwmpas y corneli pob hanner awr i ddenu sylw at y cornel penodol maent yn gweithio arno.
Y profiad newydd / *Transformed experience*	

Atodiad 8.

Model Beirniad Wedi Adfyfyrio (BWA)
Assisted Reflective Conclusions (ARC) Model

Atodiad 8.

Dyddiad/*Date*: 26.9.19 (1)

Digwyddiad critigol (Ffocws)/*Critical incident (focus):* Tasg Newydd- Torri allan y gofod a rhoi o fewn drefn.

Profiad/ *Experience*	
Teimladau/ *Feelings* *Beth yw eich teimladau ynghylch y profiad?* *"What are your feelings regarding the experience?"*	Teimlais fod y cornelu gwahanol o fewn y dosbarth yn arbennig, bu'r plant yn hapus ac efo llawer o ddiddordeb yn y pwnc sydd yn dda, ond edrychodd rhai unigolion fel ein bod nhw yn mynd yn rhwystredig efo'r dasg ac yn gwneud y dasg newydd, (torri allan a rhoi'r gofod yn drefn). Nid oedd llawer o amser i'r athro medru symud o gwmpas y dosbarth cyfan ac felly roedd rhai disgyblion ddim yn deal ac yn mynd bant o'r dasg. Bu'r disgyblion yn gweld defnyddio'r siswrn yn anodd, ond o fewn y cornelu eraill yn y dosbarth ymatebodd y disgyblion yn dda.
Cofio a Deall/ *Understand* *"Allwch chi restru elfennau'r achos yng nghyd-destun y dysgu?"* *"Can you list the aspects of the incident in the context of learning?"*	Gwelwn fod bachgen yn mynd yn rhwystredig wrth wneud y torri allan, nid oedd y disgybl yn cofio beth yn union oedd angen gwneud a pa drefn i gludo'r gofod i mewn. Bu'r athro ar gynorthwyydd addysgu yn gweithio efo grŵp ffocws ac felly bu'n anodd adnabod fod y bachgen yn rhwystredig ond nid bai'r athro yw hyn gan fod llawer yn mynd arno o fewn y dosbarth. Beth oedd yn dda oedd, pan death y disgyblion nôl ar y mat bu'r athro yn rhoi digon o amser iddyn nhw ateb cwestiynau ac i feddwl yn galed cyn ateb.
Gwerthuso a dadansoddi/ *Evaluate and analyse* *"Beth y gellid ei gadw yr un fath i sicrhau addysgu a dysgu effeithiol yn y dyfodol?"* *"What could be kept the same to ensure effective teaching and learning in the future?"*	Gelli'r cadw'r cornelu gwahanol yr un fath gan ei fod nhw yn cadw'r disgyblion o fewn diddordeb gan ei fod nhw yn gallu symud o gwmpas a defnyddio ei basbortau er mwyn adnabod pa gornel maen nhw wedi bod ato a pa rhai sydd ar ôl gan gwblhau'r tasgau o fewn y cornelu. Tro nesaf, efallai gall fwy o heriau fod o fewn y cornelu er mwyn i'r disgyblion herio ei hun ar weithgareddau gwahanol a fydd yn gwella ei ddysgu. Gwelwn fod rheolaeth dosbarth yr athro yn dda, drefn y diwrnod yn dda hefyd.

Casgliadau a chamau gweithredu/ *Conclusions and actions* *"Beth yw eich atebion posibl i'r mater a nodwyd?"* *"Beth y gellid ei wneud nesaf?"* *"What are your possible solutions to the issue identified?"* *"What could be done next?"*	Nesaf, gall y disgyblion cael bach fwy o her yn rhai cornelu. Efallai gall yr athro symud o gwmpas fwy am gwpl o funudau pan fod y disgyblion yn gwneud Gwaith ffocws er mwyn adnabod lle mae pob disgybl a pwy sydd angen yr her. Efallai gall yr athro gofyn cwestiynau ar ol rhoi cyfarwyddiadau ar y mat er mwyn adnabod os yw pob disgybl yn deall. Popeth arall o fewn y wers yn arbennig.
Y profiad newydd / *Transformed experience*	

Rhestr Gyfeirnodi:

Agheshteh, H. Dynamic Assessment for Better Placement: Implications of Vygotsky's ZAD and ZPD. (2015). *International Journal of Applied Linguistics and English Literature*, [Ar lein] 4(5). Ar gael: https://search-proquest-com.ezproxy.uwtsd.ac.uk/docview/2188237721?accountid=130472&rfr_id=info%3Axri%2Fsid%3Aprimo [Accessed 17 Oct. 2019].

Barrell, R., Burton, M., Howard, C., Levermore, D. (2017) *Children's Mental Health & Emotional Well- Being in Primary Schools.* Llundain: SAGE

BERA. (2018) *BERA- British Educational Research Association.* https://www.bera.ac.uk/resources/all-publications/resources-for-researchers; [Darllenwyd: 4 Hydref 2019].

Black, P., Harrison, C., Lee, C., Marshall, B., William, D. (2003) *Assessment for Learning, Putting it into practice.* Lloegr: Open University Press

Clarke, S. (2008) *Active Learning Through Formative Assessment.* Llundain: Hodder Education

Culatta, R. (2019) *Operant Conditioning (B. F. Skinner).* https://www.instructionaldesign.org/theories/operant-conditioning/; [Darllenwyd: 13 Hydref 2019].

Dowling, M. (2010) *Young Children's Personal, Social & Emotional Development.* 3ydd argraffiad. Llundain: SAGE

DeVries, R. (2000). Vygotsky, Piaget, and Education: a reciprocal assimilation of theories and educational practices. *New Ideas in Psychology*, [ar lein] 18(2-3), pp.187-213. Ar gael: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0732118X00000088?via%3Dihub [Darllenwyd: 15 Hydref 2019].

Estyn. (2015) *X Infants School Report.* Ar gael yn: https://www.estyn.gov.wales/sites/www.estyn.gov.wales/files/documents/Llangennech%20Infants%20School%20eng.pdf; [Darllenwyd: 8 Hydref 2019].

Estyn. (2018) *Assessment for Learning and thinking skills.* https://www.estyn.gov.wales/effective-practice/assessment-learning-and-thinking-skills; [Darllenywd: 17 Hydref 2019].

Frankel, H., Hobart, C. (2009) *A Practical Guide to Child Observation and Assessment.* 3ydd argraffiad. Cheltenham, Deyrnas Unedig: Nelson Thornes LTD.

Fy Ysgol Leol. (2018) *Ysgol X.* Ar gael: http://mylocalschool.wales.gov.uk/School/6692396?lang=cy; [Darllenwyd: 8 Hydref 2019].

Flyvbjerg, B. (2006). Five Misunderstandings About Case-Study Research. *Qualitative Inquiry*, [ar lein] 12(2), pp.219-245. Ar gael: https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1304/1304.1186.pdf [Darllenwyd: 6 Hydref. 2019].

Gibbs. (1988) *Model of Reflection.* Ar gael: www.afpp.org.uk › filegrab › Gibbsmodelofreflection; [Darellenwyd: 26 hydref 2019].

Hubackova, S. (2014). Motivation in eLearning in University Study. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, [ar lein] 112, pp.309-313. Ar gael: https://pdf.sciencedirectassets.com/277811/1-s2.0-S1877042814X00066/1-s2.0-S1877042814011860/main.pdf?X-Amz-Date=20191015T205057Z&X-Amz-Algorithm. [Darllenwyd: 15 Hydref 2019].

Kumar. R. (2014) *Research Methodology.* Llundain: SAGE

Llywodraeth Cynulliad Cymru (2008). *Arsylwi ar Blant.* Ar gael: https;//hwb.gov.wales/cwricwlwm-cymru-2008/cyfnod-sylfaen/arsylwi-ar-blant/; [Darllenwyd: 7 Hydref 2019].

Llywodraeth Cynulliad Cymru (2008). *Observing Children.* Ar gael: https://dera.ioe.ac.uk/8866/1/observingchildren.pdf%3flang=en; [Darllenwyd: 4 Hydref 2019].

Llywodraeth Cyrmu. (2015) *Cwricwlwm i Gymru- cwricwlwm am oes.* Ar gael: https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-02/cwricwlwm-i-gymru-cwricwlwm-am-oes.pdf; [Darllenwyd: 12 Hydref 2019].

Llywodraeth Cymru. (2017) *Llawlyfr Proffil y Cyfnod Sylfaen.* Ar gael: https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-03/llawlyfr-proffil-y-cyfnod-sylfaen-diwygiwyd-medi-2017.pdf; [Darllenwyd: 15 Hydref 2019].

Llywodraeth Cymru. (2019) *Professional Standards.* Ar gael: https://hwb.gov.wales/professional-development/professional-standards; [Darllenwyd: 27 Hydref 2019].

PressAcademia (2018) *Definition of Case Study.* Ar gael: https://www.pressacademia.org/definition-of-case-study/; [Darllenwyd: 6 Hydref 2019].

Tripp, D. (1993) *Critical Incidents in Teaching.* Milton Park, Oxon: Routledge.

Unit for Sight. (2000-2015) *The Importance of Research.* Ar gael: http://www.uniteforsight.org/research-methodology/module6; [Darllenwyd: 4 Hydref 2019].